

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Mardin'in Temel İktisadî Göstergeleri

Mayıs 21

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci
MAÜ, İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi
TOBB/TEPAV, Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanı
[mbekinci\(at\)akademiktisat.net](mailto:mbekinci(at)akademiktisat.net)

**MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI**

Bu sunum, TOBB ve TEPAV ortaklığında yürütülen Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında, söz konusu kurumlarca sağlanan verilerden faydalanılarak **Mardin Akademik Danışmanı Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci**'nin katkılarıyla hazırlanmıştır. İçerik, Akademik Danışmanın sorumluluğunda olup TOBB'un ve TEPAV'ın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

İçerik

1. Sosyal ve ekonomik yapı
2. Sektör bazlı analizler

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

1. Sosyal ve ekonomik yapı

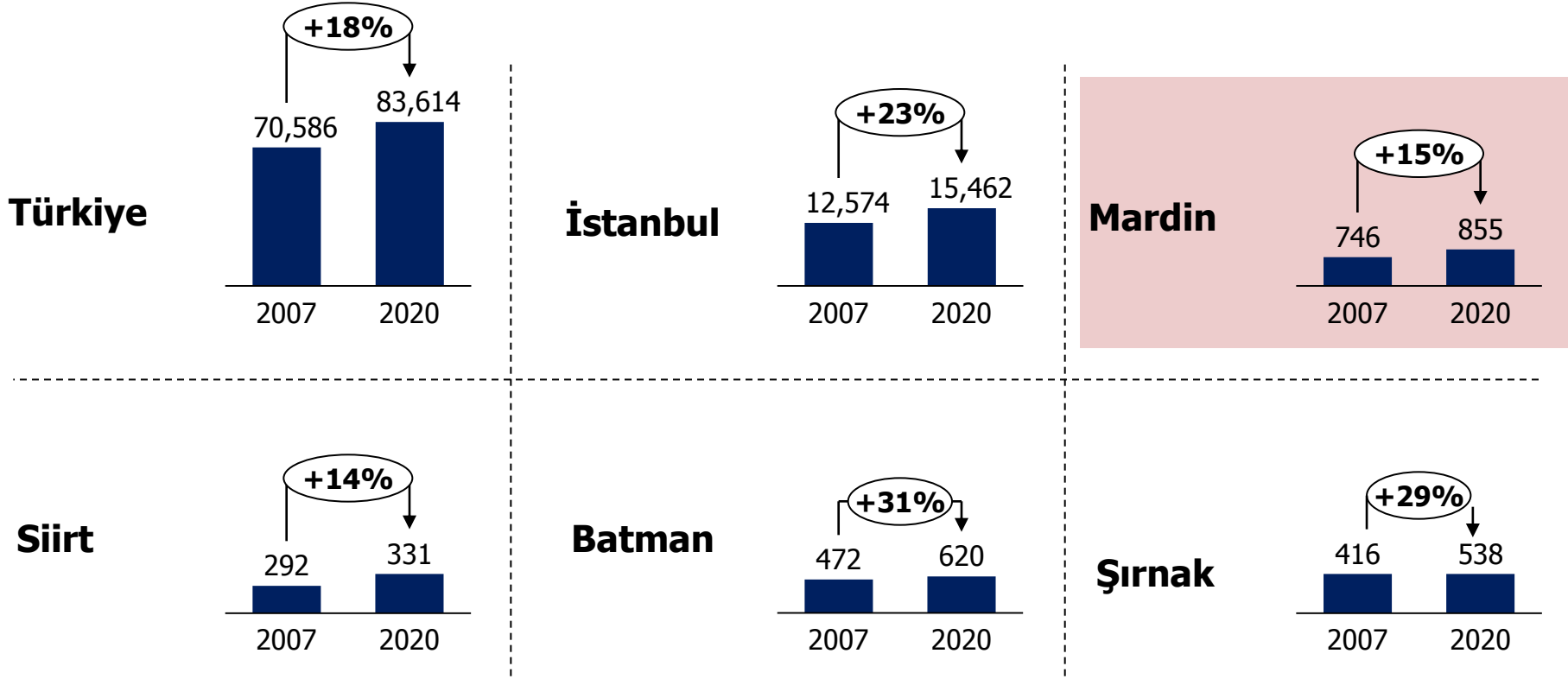
- Nüfus ve göç
- Büyüme
- Enflasyon
- Dış ticaret
- İstihdam
- Yatırım teşvik

Mardin'in toplam nüfusu 2020 yılında 855 bin.

Toplam nüfus 13 yılda Türkiye ortalamasının altında arttı.

Nüfus, bin, 2007-2020

İstanbul, Mardin'in en fazla göç aldığı ve verdiği İl.

Mardin'in 2019 yılında İstanbul'a verdiği göç toplam göçün %18' ini oluşturuyor.

Mardin'in diğer İllerden aldığı-verdiği göç, kişi, 2019

Mardin'in diğer İllerden aldığı göç, kişi

1	İstanbul	4946
2	Diyarbakır	2134
3	Şırnak	1854
4	İzmir	1770
5	Urfa	1575
6	Adana	1296
7	Ankara	1277
8	Mersin	993
9	Batman	922
10	Gaziantep	594

Mardin'in diğer İllere verdiği göç, kişi

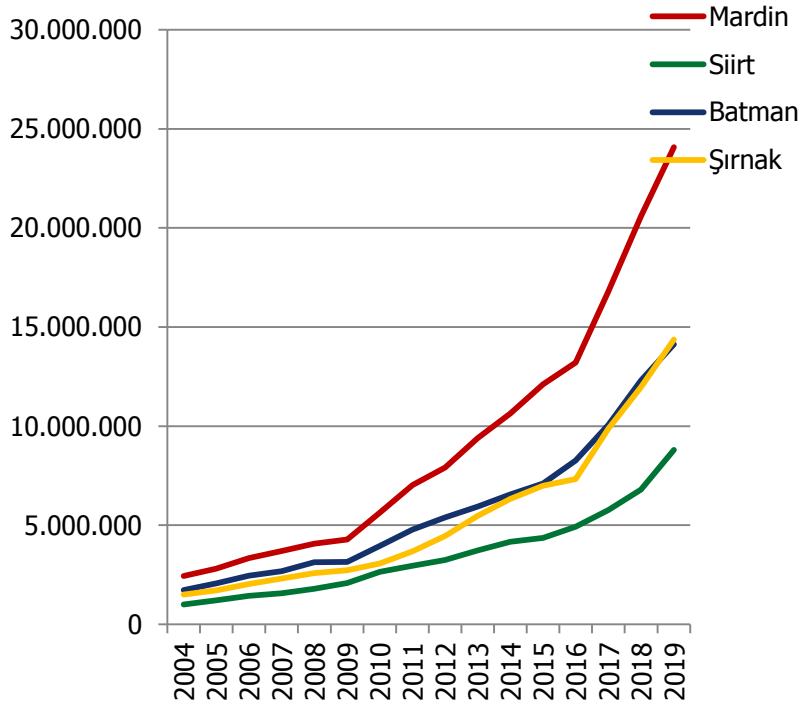
İstanbul	7274
İzmir	2995
Diyarbakır	2269
Ankara	1387
Antalya	1336
Mersin	1309
Urfa	1208
Batman	1065
Adana	1063
Bursa	878

2004 yılında Mardin'in GSYH'si 2.4 milyar TL iken bu rakam 2019 yılında 24 milyar TL oldu.

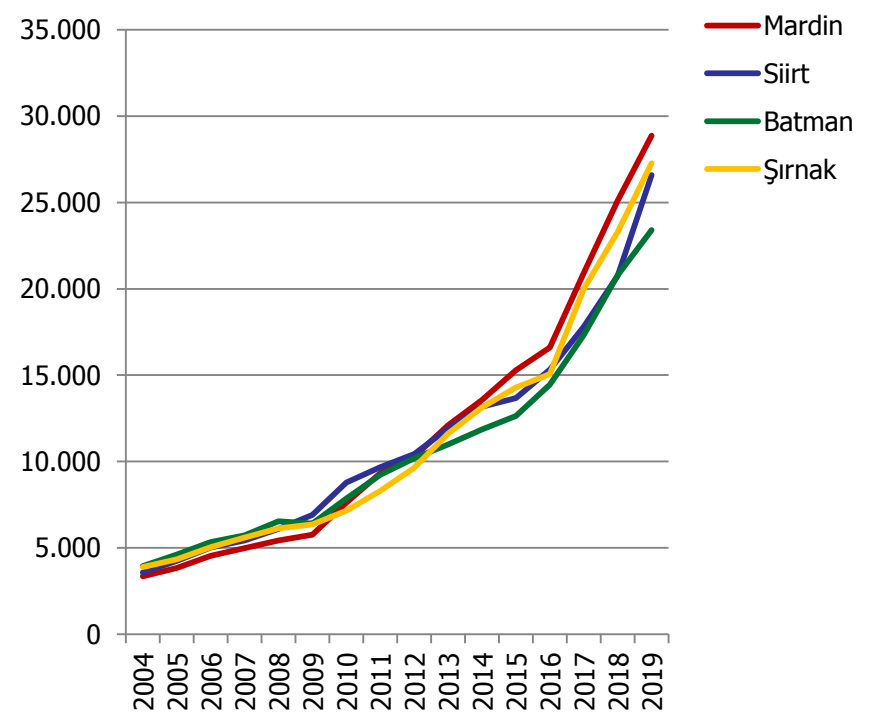
Dicle Bölgesi'nde Mardin, hem toplam hem de kişi başı milli gelirden ilk sırada.

Mardin'in ve seçili İllerin yıllık GSYH ve kişi başı GSYH değerleri, 2004-2019

GSYH, bin TL

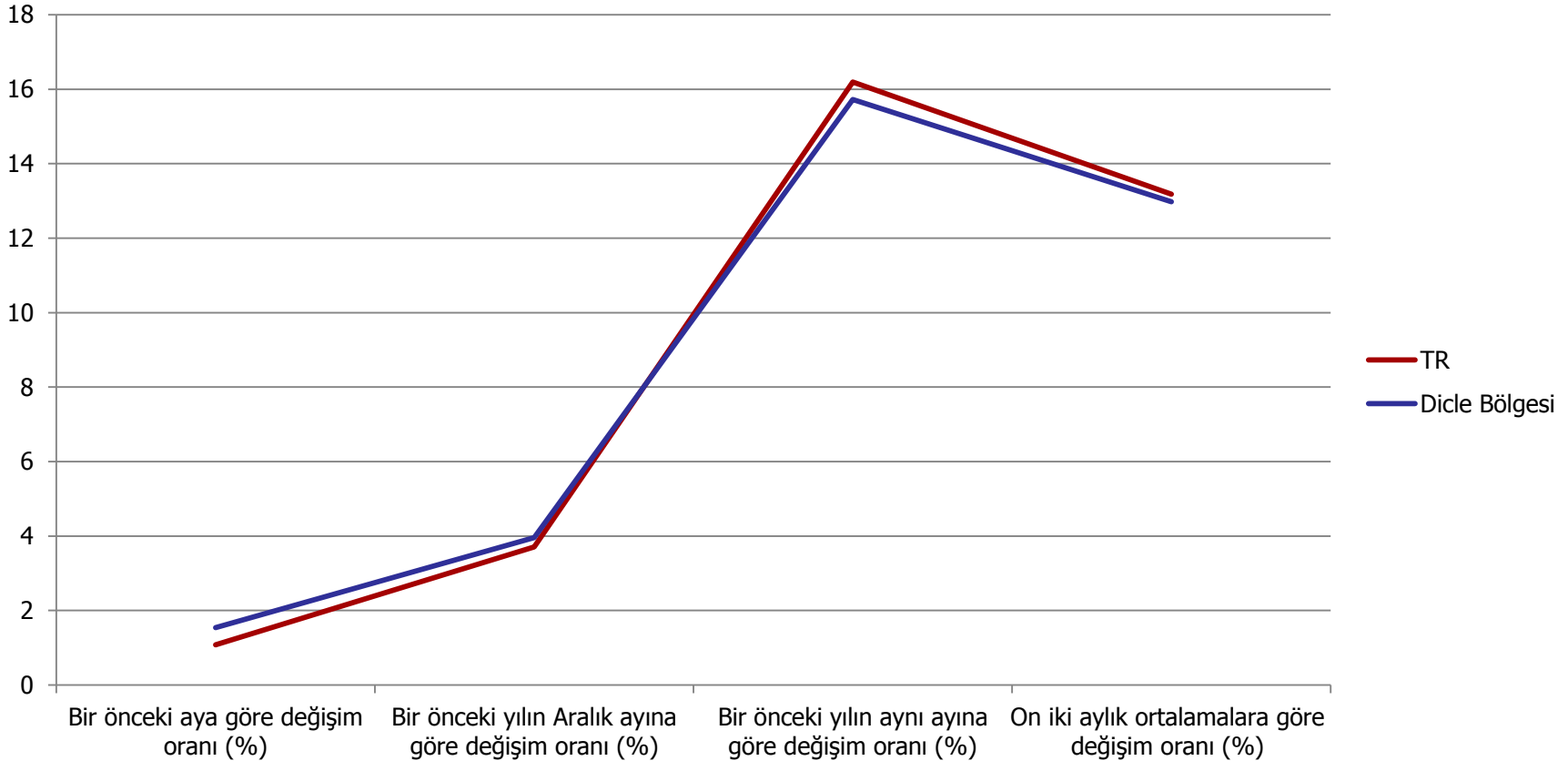

Kişi başı GSYH, TL

Dicle Bölgesi'nde 'bir önceki aya' ve 'bir önceki ayın Aralık ayına göre' fiyat değişim oranı TR oranlarının üstünde iken, 'bir önceki yılın aynı ayına' ve '12 aylık ortalamalara göre' ise TR oranlarının altındadır.

Tüketici fiyat endeksi ve değişim oranları, TR ve Mardin, Mart 21, [2003=100]

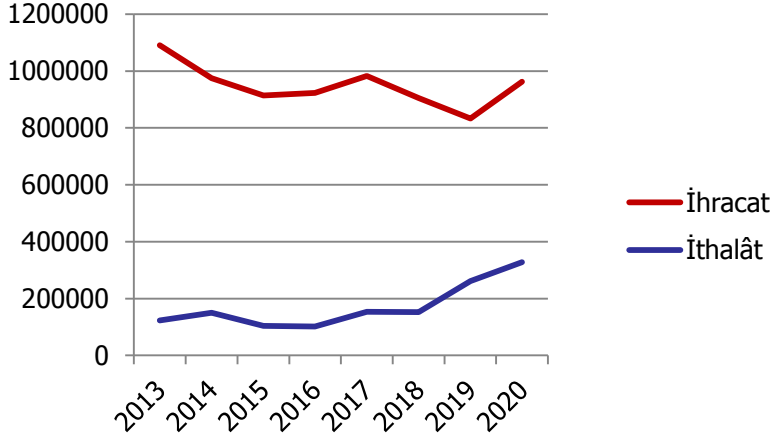

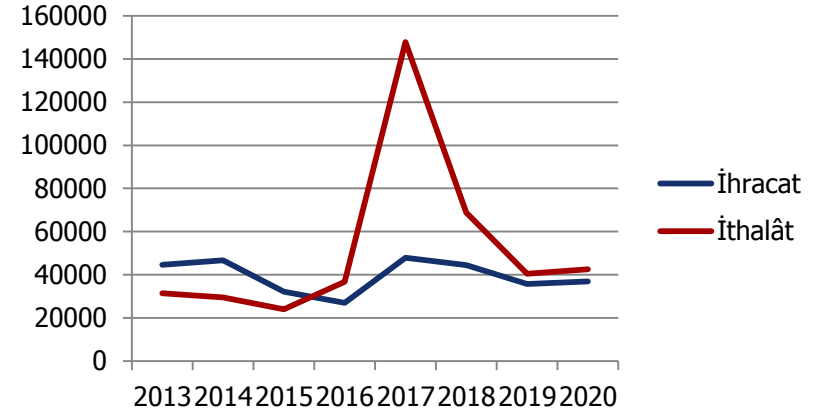
Mardin, Dicle Bölgesi'nde en yüksek dış ticaret hacmine sahip. Mardin, dış ticarete rekabet gücünü artırabilir.

Mardin'in ve seçili İllerin İhracat-İthalât hacimleri, bin dolar, yıllık, 2013-2020

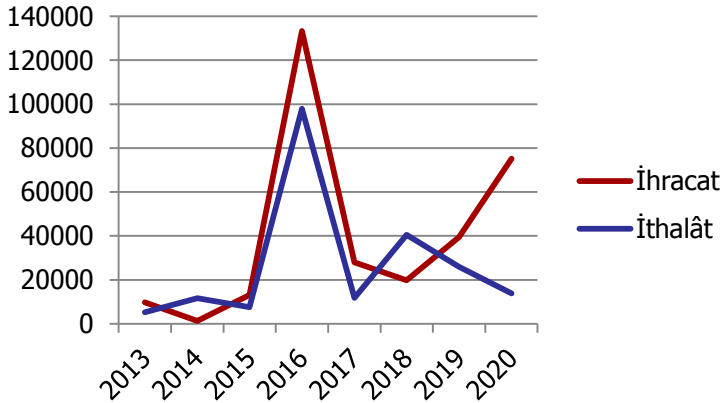
Mardin

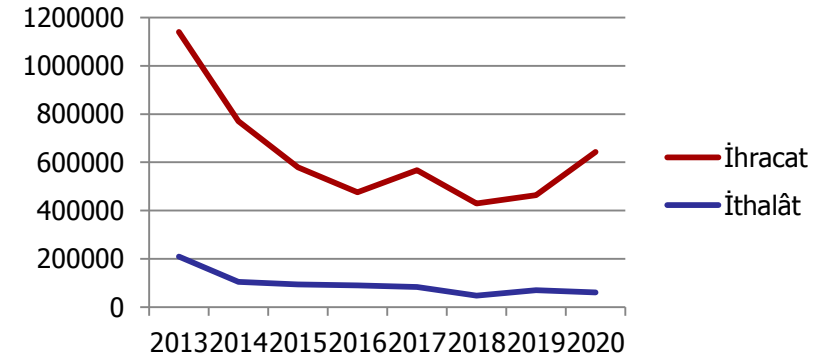
Batman

Siirt

Şırnak

Mardin'de sektörel kredilerde en fazla pay metal ve işlenmiş madene ait.

Mardin'de kredilere ilişkin bilgiler, 2020

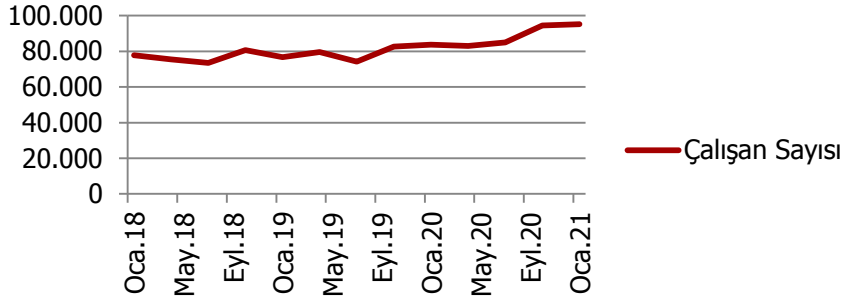
Sektör	Meblağ
Gıda Meşrubat ve Tütün	623,970
İnşaat	210,341
Metal ve İşlenmiş Maden	1,157,576
Finansal Kuruluşlar	7,809
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	189,298
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	905,677
Turizm	47,701
Ziraat ve Balıkçılık	867,427
Enerji	20,850

Grup	Toplam Nakdi Krediler	Nakdî Krediler	Takipteki Alacaklar	Gayrinakdî Krediler
SEKTÖR	11,307,672	10,566,483	741,189	1,492,562
MEVDUAT	10,023,039	9,323,895	699,144	1,349,533
KALKINMA VE YATIRIM	916,838	916,441	397	34,119
KATILIM	367,795	326,147	41,648	108,910
YABANCI	1,854,078	1,644,364	209,714	256,058
KAMU	6,881,210	6,641,913	239,297	818,728
YERLİ ÖZEL	2,572,384	2,280,206	292,178	417,776

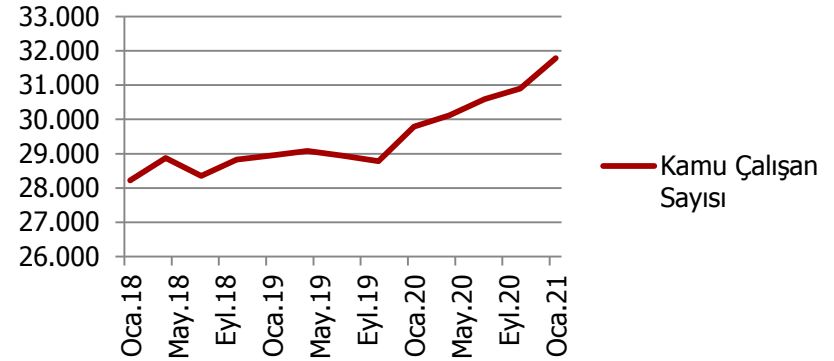
Mardin'de çiftçi sayısında azalma var.

Çalışan sayısı, Mardin, bin kişi, aylık, Ocak 2018 – Ocak 2021

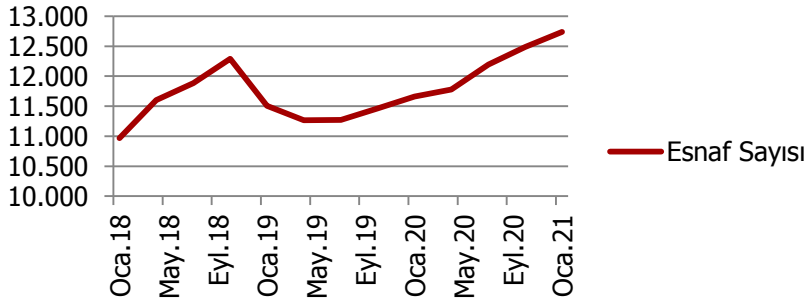
Sigortalı Ücretli Çalışan Sayısı

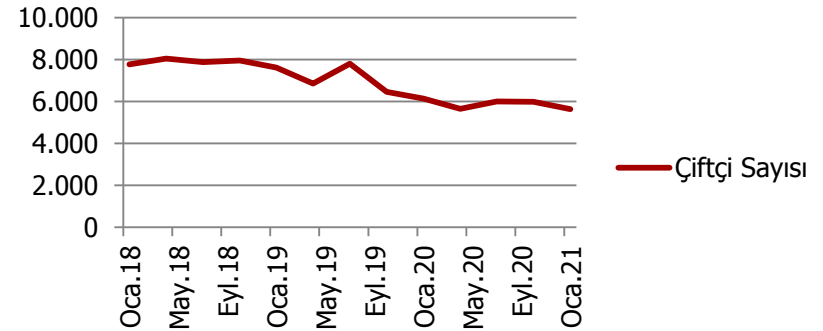
Kamu Çalışan Sayısı

Esnaf Sayısı

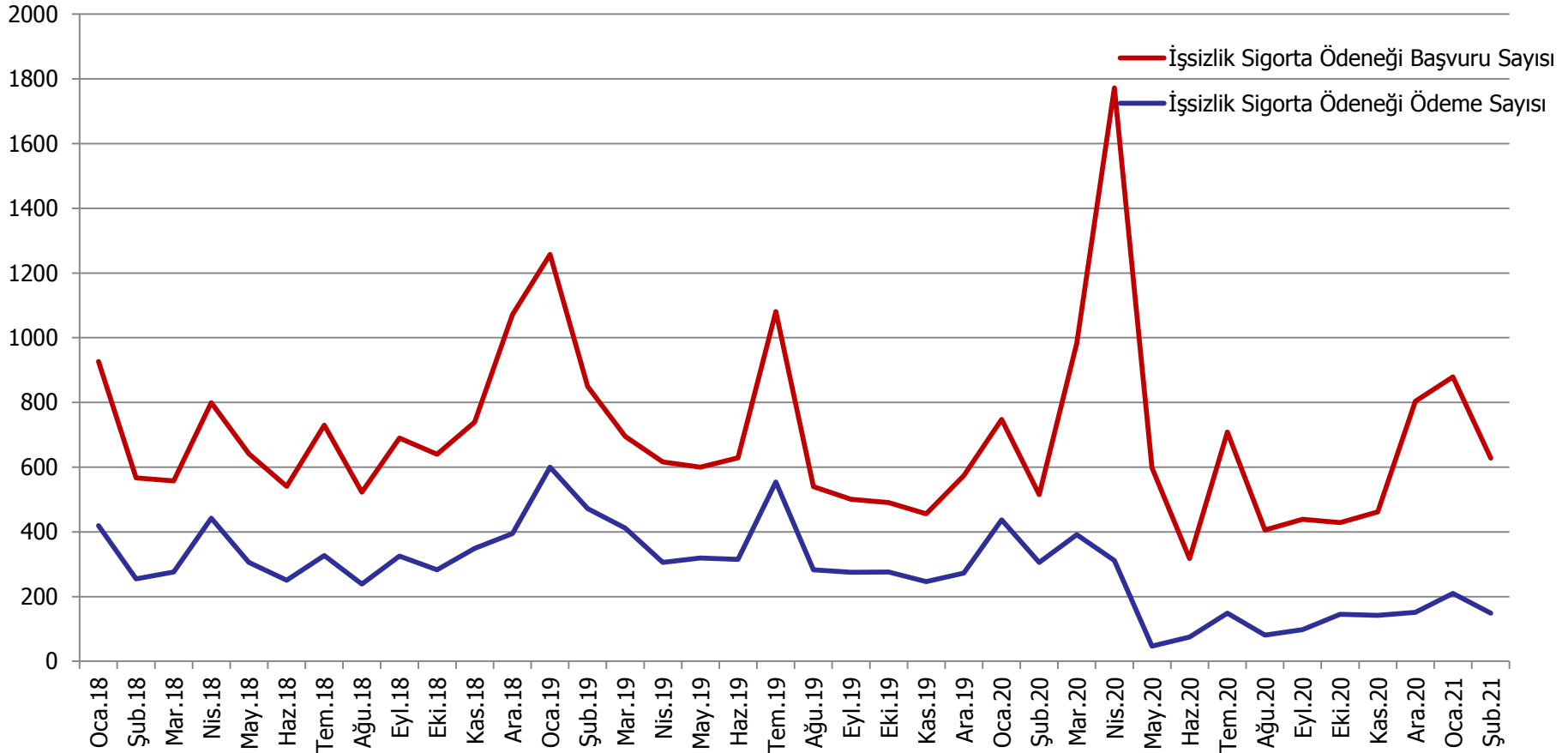

Çiftçi Sayısı

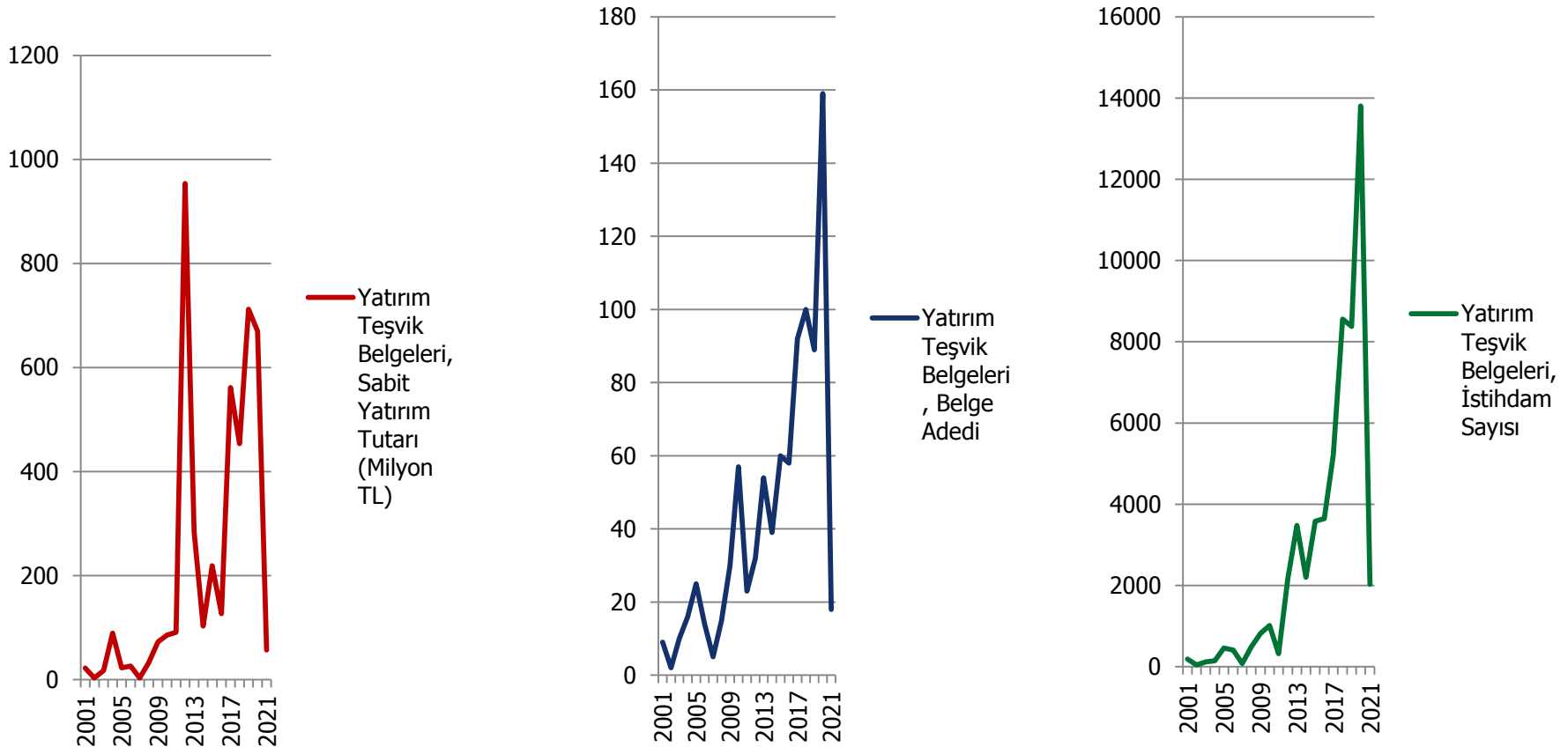
İşsizlik ödeneğine başvuru sayısı CoVid-19 etkisiyle Nisan 2020'de en yüksek seviyesini görse de Şubat 2021'de 628 kişidir.

İşsizlik ödeneği verileri, Mardin, kişi, aylık, Ocak 2018 - Şubat 2021

Mardin, 2020'de yatırımlardan ve teşviklerden daha çok faydalandı.

Düzenlenen yatırım teşvik belgeleri, sabit yatırım tutarı, istihdam sayısı, 2001- 2021

2. Sektör bazlı analizler

- Sektörel dağılım
- Tarım
- Sanayi
- Eğitim
- Sağlık
- Turizm

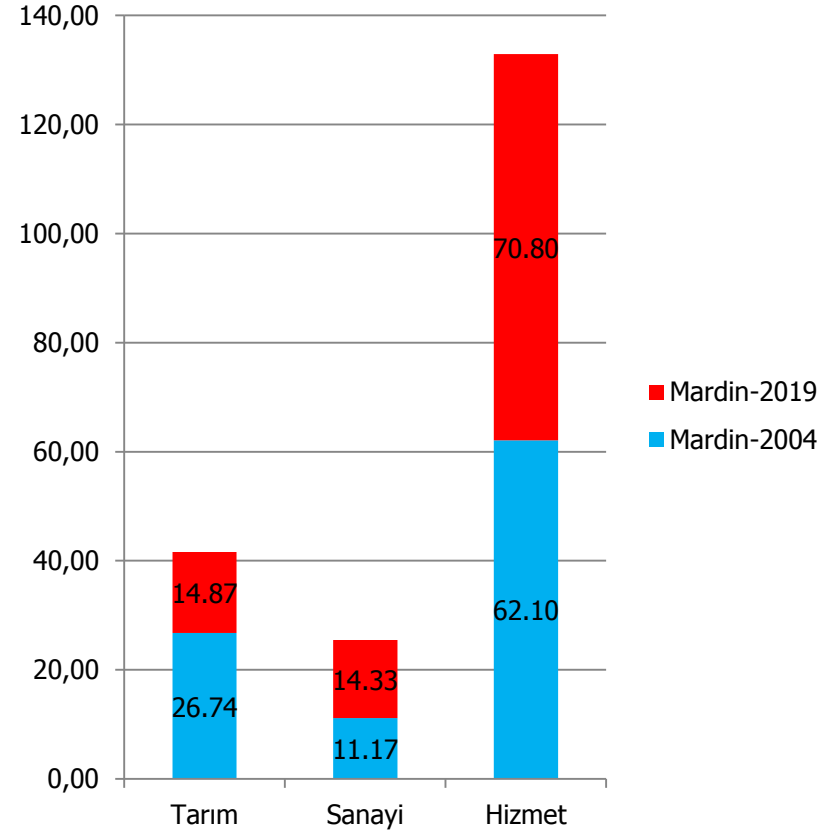
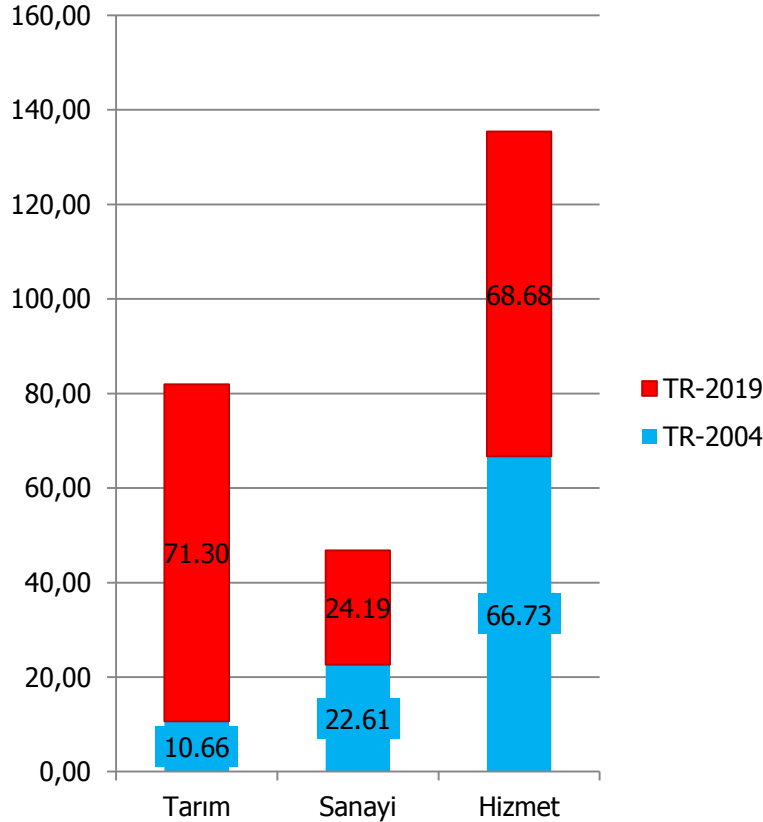
MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin, hizmetler ağırlıklı bir iktisadî sektörel yapıda.

Mardin'de tarım sektörü sanayinin üstünde bir katma değere sahip.

GSYH'nin sektörlere göre dağılımı, %, Türkiye ve Mardin, 2004 ve 2019

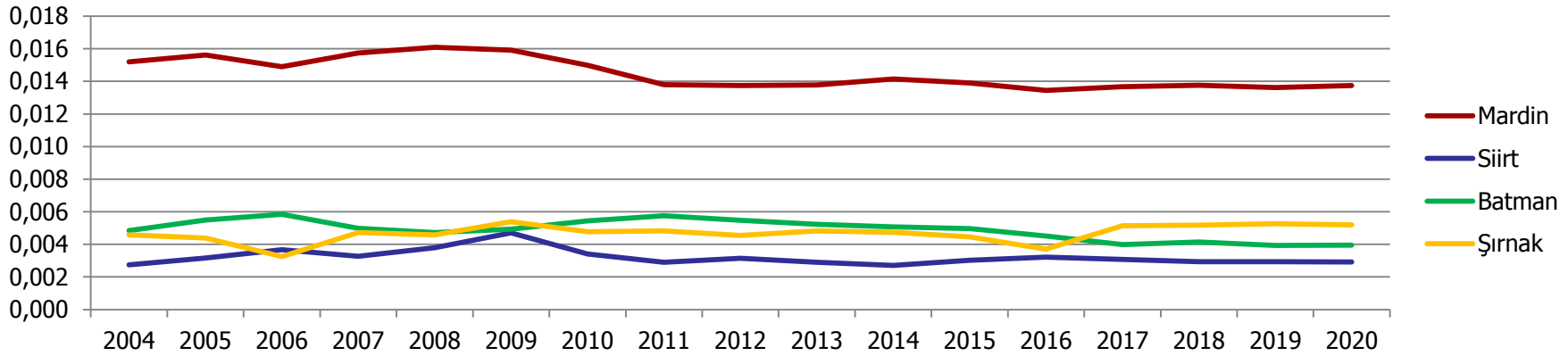

Mardin, Dicle Bölgesi'nde en fazla tarım alanına sahip İl.

Mardin, sebze ve meyve üretiminde de en fazla alan kullanan İl.

İşlenen tarım alanı istatistikleri, Dicle Bölgesi ve Mardin, 2004-2020

İşlenen tarım alanı, Türkiye'deki toplam tarım alanlarından alınan pay, 2004-20, %

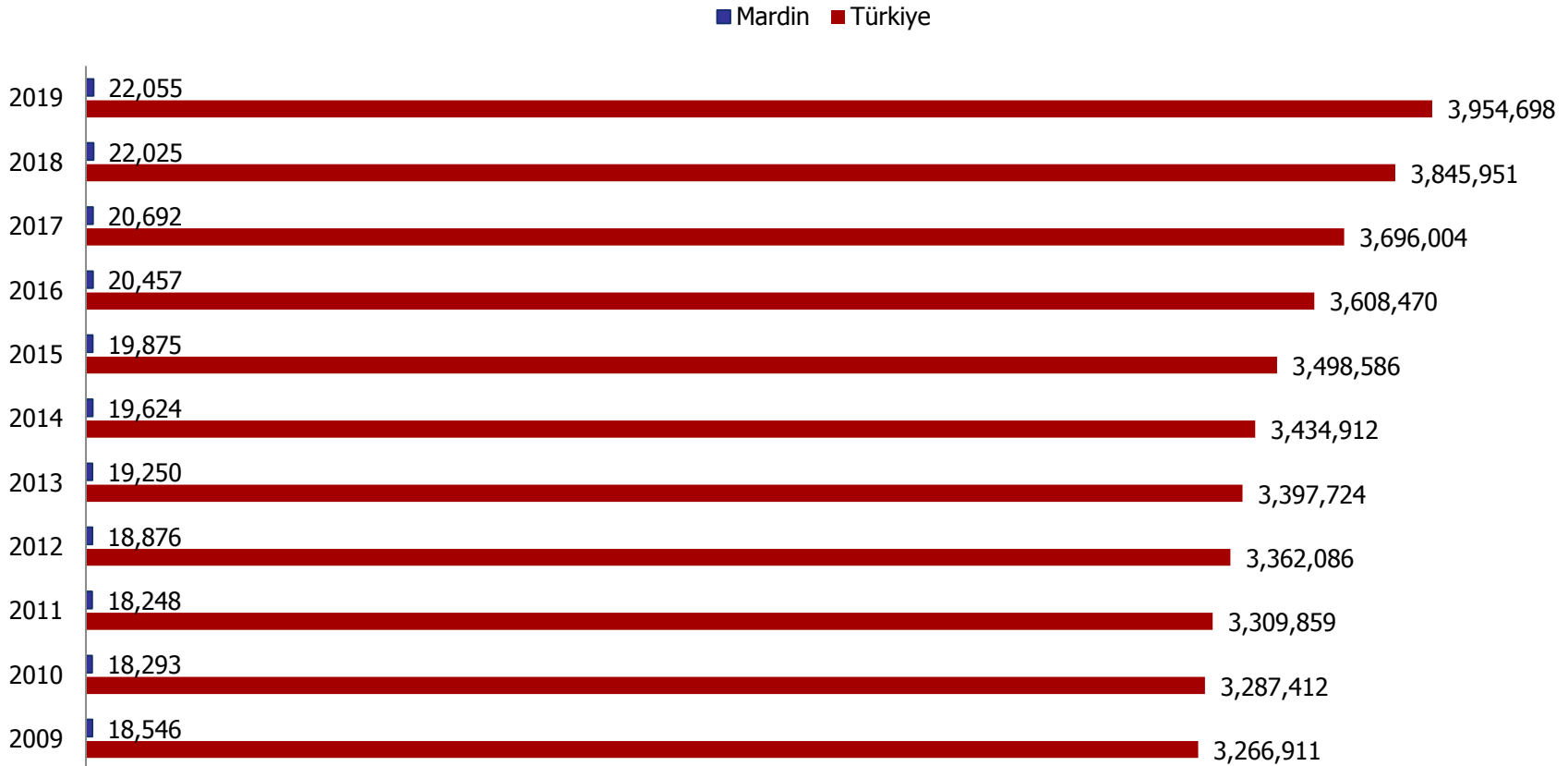
Bitkisel üretim faaliyetine göre işlenen tarım alanı, İlin kendi toplam tarım alanlarından alınan pay, 2020, %

	Toplam alan	Ekilen alan	Nadas	Sebze bahçeleri alanı	Meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı
TR	231365838,7	156149720	31732521	7792463	35637065
Dicle Bölgesi	6079764	4734040	171836	149920	1023968
Mardin	3140359	2539029	56915	95324	449091
Siirt	935207	535834	20740	14903	363730
Batman	936760	744433	2271	28075	161981
Şırnak	1067438	914744	91910	11618	49166

Mardin'de girişim sayısı artış eğilimi sergiliyor. Mardin, teşebbüs kapasitesi yüksek bir İl.

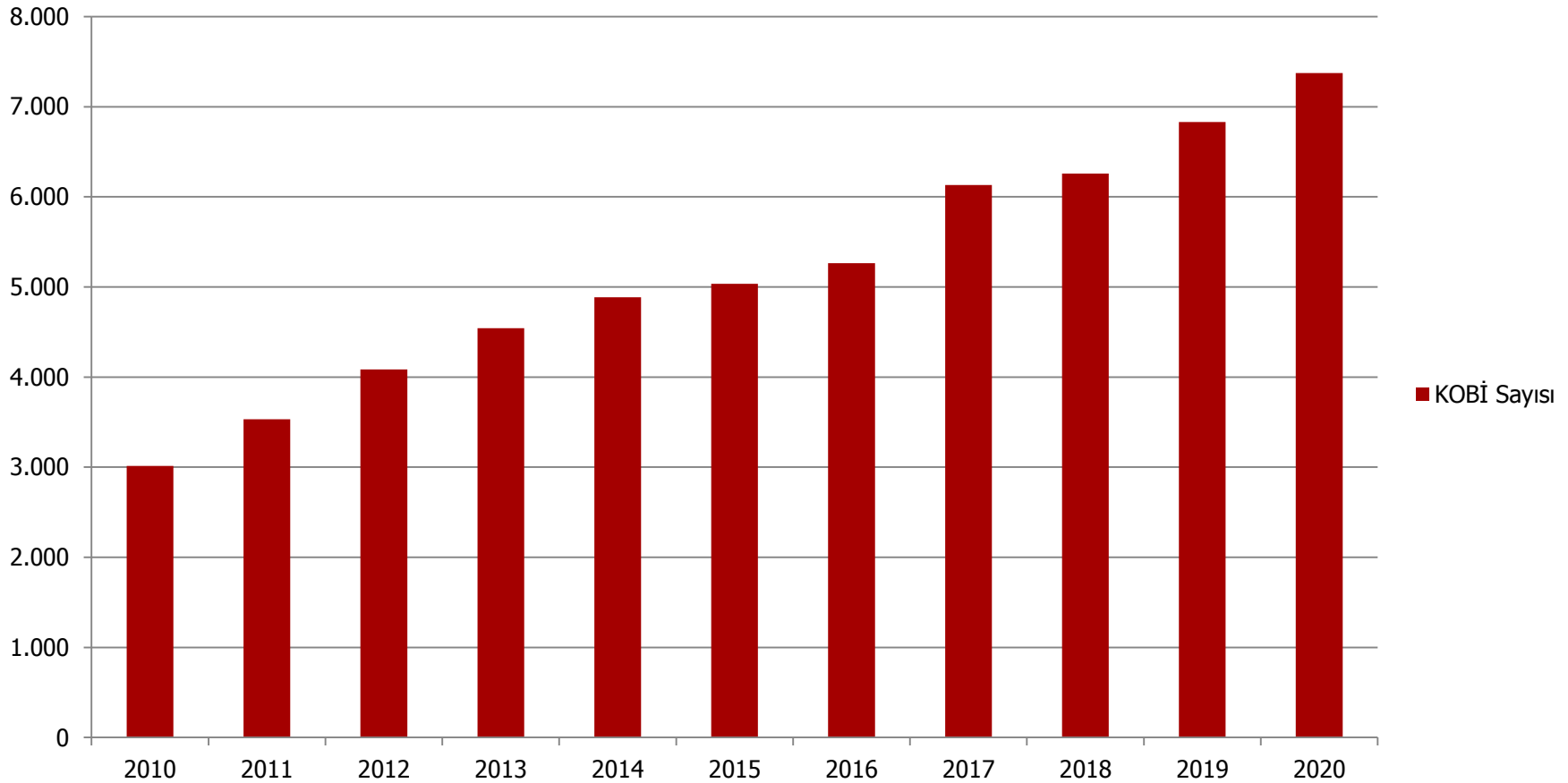
Toplam girişim sayısı, Türkiye ve Mardin, 2009 - 2019

Mardin'de KOBİ sayısı sürekli artmıştır.

Mardin, işletme sayısı artan bir İl.

Toplam KOBİ sayısı, Mardin, 2010 - 2020

Mardin'de 2008 yılı itibariyle eğitim seviyesi yükselmiş. 2019'da eğitim açısından ortaokul ve dengi meslek okulu ön planda.

Bitirilen eğitim durumu, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2008-2019

		2008	2019
Okuma yazma bilmeyen	Toplam	106171	52714
	Erkek	25341	8252
	Kadın	80830	44462
Okuma yazma bilen fakat okul bitirmeyen	Toplam	64196	40834
	Erkek	27733	10753
	Kadın	36463	30081
İlkokul	Toplam	92916	74067
	Erkek	55157	33925
	Kadın	37759	40142
İlköğretim	Toplam	64400	46116
	Erkek	38300	25345
	Kadın	26100	20771
Ortaokul ve dengi meslek okulu	Toplam	12050	149105
	Erkek	8382	82794
	Kadın	3668	66311

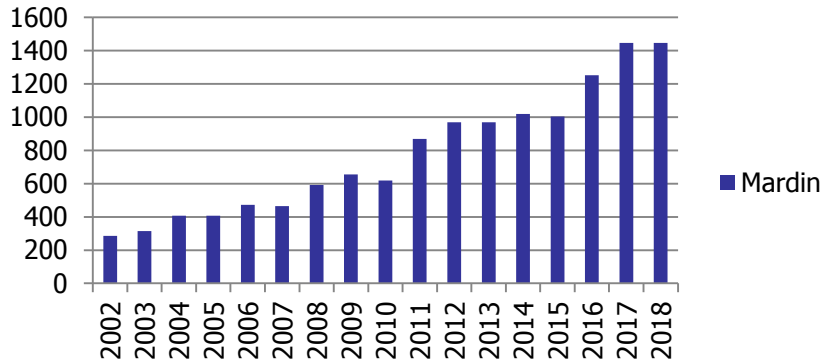
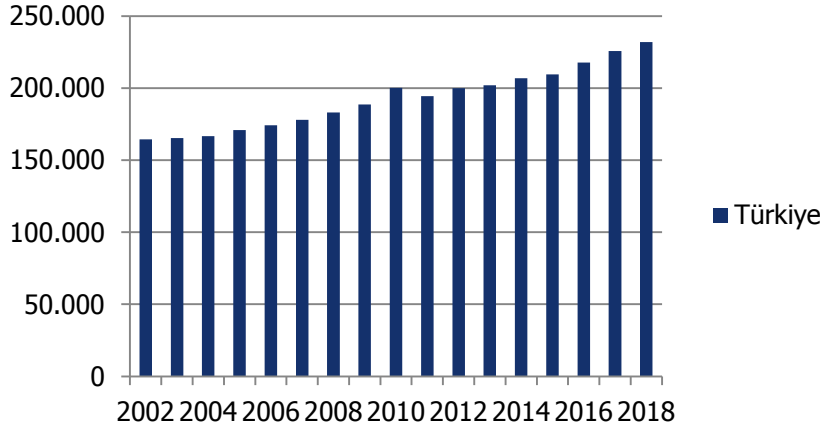
		2008	2019
Lise ve dengi meslek okulu	Toplam	63538	112996
	Erkek	44817	68193
	Kadın	18721	44803
Yüksekokul veya fakülte	Toplam	11880	62852
	Erkek	8538	38098
	Kadın	3342	24754
Yüksek lisans (5 veya 6 yıllık fakülteler dahil)	Toplam	748	4497
	Erkek	540	3214
	Kadın	208	1283
Doktora	Toplam	99	430
	Erkek	71	292
	Kadın	28	138
Bilinmeyen	Toplam	42596	8730
	Erkek	21071	3667
	Kadın	21525	5063

Mardin'de hastane yatak sayısı artış eğiliminde.

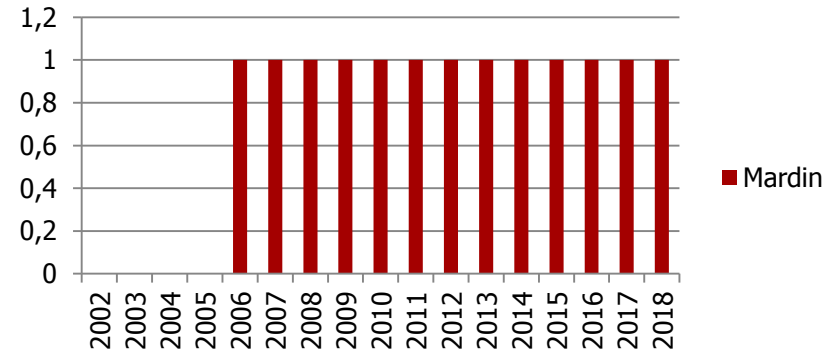
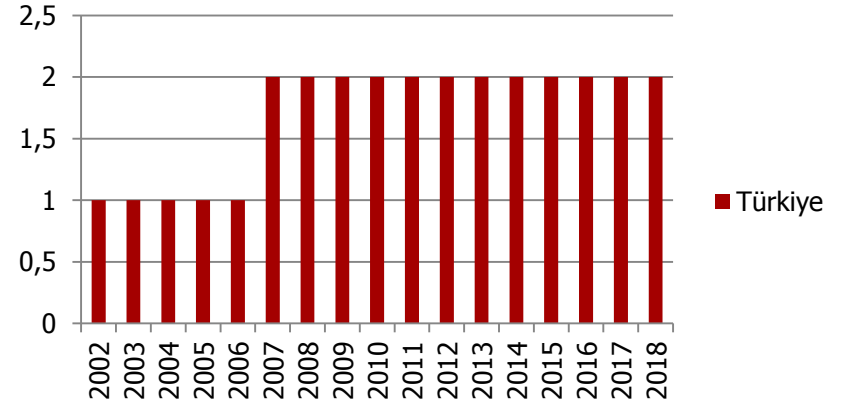
Mardin'de 2018'de yatak sayısı TR toplamının %0.62'si seviyesinde.

Bin kişi başına düşen hekim sayısı ise TR ortalamasının yarısı civarında.

Hastane yatak sayısı, 2002-18

Bin kişiye düşen hekim sayısı, 2002-18

2020 yılında Mardin'deki turizm belgeli konaklama tesislerine geliş sayısı 82 bin oldu.

İlçe bazında ise Artuklu ve Midyat İlçeleri ilk sıralarda.

İlçelere göre turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarının dağılımı, 2020

İLÇELER	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Artuklu	2 681	37 702	40 383	4 220	58 582	62 802	1.57	1.55	1.56	1.05	14.58	15.63
Dargeçit		186	186		320	320	0.00	1.72	1.72	0.00	1.78	1.78
Kızıltepe	724	7 377	8 101	996	14 845	15 841	1.38	2.01	1.96	1.49	22.25	23.74
Midyat	700	19 147	19 847	1 001	25 625	26 626	1.43	1.34	1.34	0.57	14.62	15.19
Nusaybin	1 875	11 453	13 328	2 172	15 661	17 833	1.16	1.37	1.34	3.19	23.02	26.21
Savur		324	324		682	682	0.00	2.10	2.10	0.00	10.52	10.52
Toplam	5 980	76 189	82 169	8 389	115 715	124 104	1.40	1.52	1.51	1.14	15.72	16.86

Mardin, kimi rivayetlere göre 10,000 yıllık tarihî geçmişe sahip bir şehir...

tripadvisor® 'a göre Mardin'de "En tercih edilenler"

56 Otel

32 Gezilecek yer

94 Restoran

Kaynaklar:

Mardin Büyükşehir Belediyesi, <https://www.mardin.bel.tr/>, 05.05.2021.

TripAdvisor, Mardin, https://www.tripadvisor.com.tr/Attractions-g672951-Activities-Mardin_Mardin_Province.html, 05.05.2021.

Mardin, adeta açık hava müzesi gibi olup UNESCO Dünya Miras Listesi'ne teklif edilen bir şehirdir.

Mardin'de tarih ve turizm

- Mardin'de icra edilebilecek turistik aktiviteler şöyle: kültür, termal, doğa ve doğa yürüyüşü, mağara, kamp ve karavan, yaban hayatı turizmi.
- **Mardin'de kaleler: Mardin, Rafih, Rabbat, Marin-Merdis, Anzavur.**
- Mardin'de cami ve külliyeler: Şeyh Çabuk, Hamit, Şeyh Mahmud Türki (Şeyh Ali) Camii, Pamuk, Reyhaniye, Arap (Azap), Zairi (Şeyh Muhammed Ezzerar), Hacı Ömer (Halife), Ulu Cami (Cami-i Kebir), Abdüllatif (Latifiye), Melik Mahmut, Şehidiye Camii-Medresesi, Kızıltepe Ulu Camii, Eminüddin Külliyesi, Şeyh Kasım Halveti Türbe ve Mescidi, Zinciriye Medresesi, Sıttı Radviyye (Hatuniye) Medresesi, Şah Sultan Hatun Medresesi, Melik Mansur Medresesi, Altunboğa Medresesi, Kasımiye Medresesi.
- **Mardin'de kilise ve manastırlar: Meryemana Kilisesi ve Patrikhanesi, Mor Mihayel Kilisesi ve Burç Manastırı, Mor Behnam (Kırklar) Kilisesi, Mor Petrus ve Pavlus Kilisesi, Mor İliyo Kilisesi, Mor Yusuf Kilisesi (Surp Hovsep), İzozoel Kilisesi, Mor Stefanos Kilisesi, Hammara Manastırı, Mor Dimet Manastırı, Deyrülzeferan Manastırı, Mor Evgin Manastırı, Meryem Ana Manastırı, Mor Circıs Manastırı, Mor Yakup Manastırı, Deyrulumur (Mor Gabriel) Manastırı.**
- Mardin'de çarşılar: Kayseriyye (Bezestan), Revaklı Çarşı.
- **Mardin'de hamamlar: Radviyye, Ulu Cami Hamamı.**
- Mardin'de mağaralar: Gizzelin (İplik Dokuma), Midyat Linveyri Şifa Mağarası, Mardin Şakolin ve Firiye, Midyat Kefilsannur, Midyat Şenköy Kefilmelep, Kefilmardin, Midyat Hapisnas, Midyat Tınat, Savur Killit, Kızıltepe Hanika ve Salah, Nusaybin Hessinmeryem ve Sercahan, Mazıdağı Gümüşyuva ve Avrihan, Derik Derinsu, Dırkıp, Haramiye.